

Pavel J. Hejátka - Eden nedohleden

Autor: Jeroným Černý

Jsem dnes stejn, pravím Vám, jako kdysi. Nejin. Tiše sobě zahnívám na smetišti dějin...

Citací úvodu dumky *Demokracie* od Karla Kryla můžeme uvést Pavlovu poslední desku *Eden nedohleden*, která vyšla jako jeho druhé album k výročí prapodivných a zamlžovaných událostí 17. listopadu 1989.

Je to příhodné, soutěž o zákazníka, tj. konzumeristická podstata obou režimů (*chlastá se, žere se, to už je obsese*), tj. liberálně demokratického a reálně socialistického, přivedla část slovanského světa do rukou světové oligarchie, protože vybrat si z více jak deseti nabýskaných cetek je více než svoboda. Nemluvím o vulgární představě svobody postmoderní kosmopolitní zombie (dát si kafe ve Starbucks třeba na Kamčatce), ale vztahu člověka, společnosti a démonizované instituce státu, kdy svoboda je možná jen v případě, když lidé reálně spoluvlastní a ovlivňují většinu statků, jež je obklopují. Tuto výhodu jsme měli a zahodili ji jako použitý kapesník; naleštěné, voňavé nákupáky ve Vídni, Mnichově a jinde to vyhrály, ale výměnou za pravou svobodu. Nejen za svobodu, ale výměnou za smlouvu s Faustem (*jsme navždy svoji*). Tyto smlouvy se nevypovídají tak snadno, jako smlouva s grobiánským dělníkem, v jehož tváři někteří z nás vidí nekompromisní, ale lidsky citlivou spravedlnost, ten typ spravedlnosti, která nespekuluje, nekupčí, nechce dávat na úrok. Dělník byl však ve své naivní čistotě docela obelhán zevnitř i zvenčí, co vydřel zase odevzdal oné dolarové hadějině.

Nový člověk, kterého všichni potkáváme, si v naleštěném otroctví libuje (*ač živý, že je mrtvý*)

DĚLSKÝ POTÁPEČ

a nás považuje za metafyzické zlo. Kdo přeci zpochybňuje dobro, musí být zlem a se zlem se nezachází lidsky. Pavel J. Hejátka by mohl vyprávět, co za posledních 20 let v této zemi zažil, je zázrakem, že je naživu (*ač mával jsem křídly jako běsný, nemoh jsem vylétnout z mraků*). Servisáři oligarchie si do PJH personifikovali ono zlo celého světa a básník s kristovským sebezapřením sledoval běs tupých hovad.

Baroko, kdejaký znalec slyší ono „ooóó“. Baroko – výrazná dekorativnost, přílišná expresivnost, která má potřebu vnějšího sebezpotvrzení a přesvědčování těch, kteří nemají na jídlo, přepych pro vyvolené a skrytá manipulace. Baroko ale bylo skutečné, na rozdíl od rozplzlého kýče, kolotočářské mentality, kde směnárník určuje hodnotu umění. Mocní dneška se nemohou rovnat mocným středověku, je to karikatura elit. Dříve byl člověk upálen a jednoznačně oceňován, dnes se dusíme, kašleme, nemůžeme dýchat tak dlouho, až zdechneme. Jiní si v tom kalu libují a vyjadřují svoji vděčnost – **dostali lék na život**. Jak zpívá básník, *Pod sochou Havla... budem se nenávidět...* a já dodávám šťastně.

Ptáme se po lásce, kde ji básník nechal? Ale přece nechceme červenou knihovnu. Láska je vzdorem k netečnosti, alibismu a lhostejnosti (dokud tu bude ještě trčet cosi lidského). PJH ukazuje, jak láska dostává na frak; nedostávala snad někdy? Okřídlené a falešné moudro tvrdí, že každá generace se léčí z deziluze nad svými sny. Deziluze je také společenské kastování podle majetku, peněz a loajality k bahnu vášni a závislosti? Nikdy v historii nebyl tak důležitý konzum, iluze materiálního dostatku (přebytek druhořadých a předražených sraček) a závislost na procesu spotřeby – na lásku není čas, vždyť ta je taky recyklovatelná; vyměním rodinu, partnera a kamarády jako nošenou ponožku. Jsme jedem nevěrnosti postiženi všichni bez výjimky, někdo více, někdo méně. Kdo je k sobě upřímný cítí při poslechu *Eden nedohleden* brnět kosti. Je to brnění z děsu nad vlastní kolaborací s tím narkotickým bahnem (*duše má probud' se, já tě dlouho neviděl*).

Bolest nebo bolestivost? Hluboká bolest pro ty, jejichž srdce nejsou zkamenělá. Bolest Hejátkova je jako malý plamínek, který hoří pod kůží a svítí jen tam, kde jej nikdo nechce vidět. Šťastná Evropa a pevně stisknuté ruce cenzora, jej halí do tmy, kde slova ztrácejí křídla a melodie mizí v prázdných zdech. Jeho duše křičí v jazyce, kterému málokdo naslouchá – s každou umlčenou básní, s každou zakázanou dumkou, s každým odvráceným pohledem je to, jako by mu usekli další kousek jeho bytosti. Ale v té bolesti je síla; ve stínu útlaku se rodí světlo odporu, odolávající mřížím. Svoboda, i když spoutaná, zůstává v jeho verších, vzdorující zapomnění jako tráva prorůstající popraskaným betonem.

Hejátkův přednes je jako šepot země rozryté bojištěm – mírně chraplavý, s nádechem smutku, který prosakuje každým slovem. Jeho hlas se nese jako vítr, co přináší popel dávných vzkazů a zasévá je do ticha posluchačů. Místy se v něm ale zableskne bojovnost, prudká a nečekaná, jako plamen vzdoru v očích člověka, který ještě nezapomněl, co znamená svoboda. Každý verš, co pronese, je úderem na rezavé mříže, každý tón je zároveň nářkem i výkřikem: „Jsme tady, nezmizeli jsme!“ Jeho slova padají na srdce jako těžké kapky deště, nechávají v nich stopy, které ani čas nedokáže vymazat.

Básníkovi věnuji úryvek dopisu Felixe Edmundoviče Dzeržinského Aldoně Bulhakové.

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

Myslíte si, že je ze mě znovu katolík? Ne! To nejsem! Jsem jen křesťan a věřím v učení Kristovo, v Jeho evangelium, v Jeho nekonečnou lásku k nešťastným lidem. Věřím, že Jeho učení vede ke spáse nás všech, stvrdil ho tak ukrutnou smrtí, věřím, že má místo jen v našich srdcích, v srdcích těch, kteří plní jeho přikázání, ne v budovách, v obrazech, v kovu, ve dřevě, že On je živý pro dobré a mrtvý pro zlé, že Ho můžeme chválit jen svými činy, ve jménu Pravdy a ducha, že Jeho vyznavačem může být dnes jen ten, kterého pronásledují pro lásku k bližnímu svému, který za ně i za sebe zároveň dává svou duši a tělo; věřím, že Kristus je Láska. Jiného Boha mimo něj nemám.

A ten, kdo miluje, to za žádnou cenu nevzdává. – PJH